

Bilder av Jesus

Jul igen, krubba och berättelser om att Jesus föddes. Frid har läst romanen Människosonen och funderar på bilden av Jesus, vem var han? **TEXT: David Berjlund**

VVET INTE ENS VIKT OCH LÄNGD. Det är ju annars det som meddelas när någon föds: vi mår bra, det blev en flicka, 3448 gram. Och 51 centimeter! Men från världshistoriens mest omtalade och firade födelse har vi inte en siffra, inte en bild, och börjar man granska skildringarna av den där natten i Betlehem, i och utanför Bibeln, märker man snart att de inte riktigt stämmer med varann. Var det på natten, eller är det något jag själv fyllt i? Var det i Betlehem? I ett stall eller i ett hus? Flydde familjen till Egypten efteråt? Julkrubbans figurer är hopplösa från olika berättelser, vi vet inte exakt. Men han som föddes då, vem var han?

VI HAR VÅRA BILDER AV JESUS. Från böcker och filmer kanske – en Life of Brian, eller Kristi sista frestelse – och kanske från kyrkans psalmer, predikningar och böner.

Där, i kyrkans lära, handlar det ofta om den uppståndne Kristus, och graver man en stund i det här så märker man att det är en lite annan figur, fast ändå samma Jesus. Nå, det där är kanske finlir, i mitt huvud flyter ändå bilderna ihop, och blir just min bild. Andra har sina versioner, Jesus kommer så att säga i alla färger och varianter. Ljus- eller mörkhyad, harmoniskt vackert eller förvridd av plågor, kung eller hemlös.

Vi gör våra bilder, och fyller ut med sänt vi kan-

ner till, känner igen och behöver. Och luckorna att fylla i är många, för det vi faktiskt vet om Jesus är ganska lite.

I BOKEN OM JESUS LETAR JONAS GARDELL efter den där Jesus som föddes, levde och dog, innan vi gjorde oss bilder av honom. Han har funnits, det är klart. Han var en judisk snickare från Nasaret, med fyra bröder och minst två systrar. Maria var hans mor, vem som var pappa är osäkrare. Han kunde troligen inte läsa, skriver Gardell, och tidvis hade han nog alldeles för lite mat, tiderna var hårda och bygden fattig.

Fast där börjar det bli slutsatser som Gardell drar utifrån vad man vet om samhället där och då, för ingen var där och skrev om just Jesus – det gjorde man senare. Hos den judiske historiskernskrivaren Josefus finns ett par anteckningar, och så finns bibeltexterna – men redan inom Bibelns pärmar blir skildringarna motstridiga och otydliga. Författarna har gjort som Gardell, forskarna och vi andra får göra: gissa, fylla i. Det som påstås om Jesus kan vara sant, men om det mesta vet vi inte. Han försvinner i historiens skuggor, skriver Gardell. Bilden har luckor, så vi fyller i.

LENNART HAGERFORS NYA ROMAN Människosonen börjar med att den tolvårige Jesus kommer från templet i Jerusalem, och i slutet döps han av sin kusin

Johannes. Däremellan finns runt 18 år som evangelierna är tyta om.

Jag träffar Lennart Hagerfors på Söder i Stockholm, och han understryker tidigt att romanen är hans fantasi. Han kan bibeltexterna, har läst en del forskning och varit på platser där Jesus levde, men ändå: det är påhitt, färgade av författaren och hans idéer. Lennart talar själv om skrivandet som en sorts undersökning av sin bild av Jesus – "vad kommer jag att upptäcka?"

Vem upptäckte han? En speciell människa, med ett bitvis vanligt liv, en dålig snickare med häftigt humör, en inkännande storebror som säger att Maria är hans mor och Jahve, Gud, är hans far.

– Det finns saker i Bibeln som pekar på att han inte blev så väl mottagen i sin hemtrakt. Det måste ha haft att göra med att han var faderlös, alla visste det, han var en oäkting, och jag tänker att han måste ha varit väldigt olycklig och känt sig utstört i Nasaret, säger Lennart.

Romanen Jesus mobbas av sina jämnåriga och lever lite i utkanten av familj och samhäll. Han känner sig annorlunda, andra ser det också, men vem är han? Frågan återkommer, och Lennart Hagerfors funderade också på vad som formade Jesus.

– Jag tänker jag att det är rätt osannolikt att han stod och sågade i Josefs verkstad i stutjon, arton år. Han måste ha skaffat sig erfarenheter, säger Lennart.

Så han skickar ut Jesus på en resa till Alexandria i Egypten: en storstad, en annan värld för en ung man från lilla Nasaret. Där finns musik och idrott, människor med andra språk, kulturer och religioner. Jesus möter vetenskapsare som säger att solen kanske är universums centrum, han kommer i kontakt med rika och fattiga, utstötta och mäktiga, och hans idéer om världen och Gud förändras. Det blir som om Gud drar sig tillbaka, och lämnar mer plats och ansvar åt Jesus själv.

Och så gör han bort sig helt. – Då tror han att allt är förbi, han känner att Gud inte finns bakom honom, det är tomt och han har ansvar för det, det är total gudstrystnad. Och så ... kommer nåden.

MÄNNISKOSONEN Fyller i luckorna i bibelberättelserna, och en del händelser i boken pekar framåt mot sånt Jesus säger, enligt Bibeln. Tanken är tydlig: budskapet från Jesus kommer ur hans erfarenheter, ur livet, det liv som ibland tar vägar som överraskar också en själ.

I en scen i boken ska Jesus äntligen hämnas på sin värsta mobbare. Mitt i sin ilska och sitt hat får en ingivelse, och så förläter han, i stället för att hämnas. Det är en seger, men på ett sätt som är helt oväntat och som skakar om invanda tankar och normer om straff och belöning.

– De där omsvängningarna finns i hans lära, och är det geniala, tycker jag. Att godhet inte belönas med rikedom. Att det kan vara så att syndaren står närmast nåden.

VAD ÄR DET I LENNART HAGERFORS synnerligen påhittade berättelse om Jesus som gör mig så ... glatt troende? Friheten, tror jag.

Jag tänker att det är bra att vi inte har hela Jesusbiografien, för just därför kan vi kanske förstå att vi inte har kontroll. Om den Jesus som föddes (det gjorde han) i Betlehem (kanske) och växte upp i Nasaret var en annan än våra bilder av honom, då återstår att ställa frågorna, tänka själva och söka bilder som stämmer. Och om man inte kan lätsa veta det man inte vet får man ta sina bilder för vad de är – inte självklart sanna, inte alls värdelösa – och i förlängningen också granska dem.

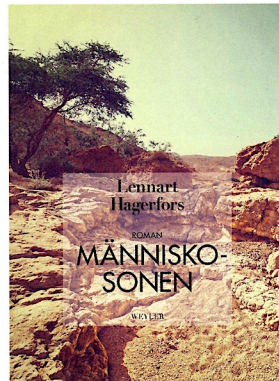
Jag letar bland titlar som Jesus får. "Kung"? Svårälvant ord, tänker jag, om en fattig snickare från världens utkant. Fast kanske ändå, om han nu själv vände upp och ner på rangordningarna?

"Guds son"? I så fall utan att veta om det, tänker jag, annars vore han inte människa, fullt ut. Fast det är ju vad jag tänker. Och om det nu var så att Jesus var, eller blev, Guds ansikte mot oss kanske vi också behöver lite olika bilder av det ansiktet, för att kunna möta det?

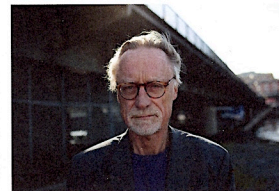
Letar man efter det ansiktet landar man kanske till slut här, i vården. Självt förklarade Jesus någon gång vem han var genom att peka på sina minsta bröder, och i julens berättelser är det tydligt att han är just en mycket liten bröder: en nyfödd, som behöver allt. När Ylva Eggehorn möter Jesus i Millenniespsalm beskriver hon honom så här:

"Du är ett barn som ligger på ett jordgolv du fryser om vi inte griper in du rör vid kroppar, hatar orättvisor du bjuder ålskande på moget vin."

Du stiger ut ur alla tomma gravar du är en vind som säger: det blir vär. Du kommer som en flyktig över bergen Du följer oss dit ingen annan när."

David Berjlund har läst Lennart Hagerfors roman Människosonen och funderar på bilderna av Jesus. Bild: Weyler förlag.

Författaren Lennart Hagerfors. Foto: Sofia Runarsdotter.

Kristustolkning av den japanska konstnären Masaru Horia. Foto: Linda Mickelsson / Ikon.

Jesus porträtteras i minst sagt många olika former... Här som så kallad "dashboard figurin". Foto: freemimages.com.

Här som ikon. Foto: Linda Mickelsson / Ikon.

Jesusbarnet i krubban. Foto: Gustaf Helsing / Ikon.

Jesus på korset, här i Överluleå kyrka. Foto: Emma Berkman.